

PRACTICA INTERNATIONALA PRIVIND FORMAREA PROFESIONALA CONTINUA IN SOCIETATEA BAZATA PE CUNOASTERE

***Tatiana TOFAN,
Dr.in ec., cercetator stiintific superior, IEFS
Irina CRISTIAN,
Drd., cercetator stiintific, IEFS***

Abstract The new opportunities each person requires the effort of adaptation, especially the construction of their qualifications based on "blocks" of knowledge acquired in moments of time and different situations. Education and training whether conducted in a formal system of education, at work or informally, for each key is necessary to control future career and personal development

Key words: training continuing professional, the knowledge based society, the information technologies

Internationalizarea comertului, contextul global al tehnologiei si societatea informatională, au mari posibilitati de acces la informatii si cunostinte. In acelasi timp acestea au avut drept consecinta modificari in organizarea muncii si a competentelor solicitate. Aceasta tendinta a marit incertitudinea pentru multe persoane, iar pentru unii a condus chiar la o situatie intolerabila, de excludere. Optiunea pentru o societate bazata pe cunoastere necesita investitii in dezvoltarea resurselor umane pentru a incuraja angajatii sa dobandeasca noi competente si sa accepte mobilitatea ocupationala. In acelati timp, este important sa se promoveze calitatea atunci cand se fac angajari si sa se dezvolte strategii de invatare si de formare profesionala pe tot parcursul vietii, in beneficiul cit mai multor oameni.

Strategiile pentru imbunatatirea accesului efectiv la invatare si la formare profesionala pe tot parcursul vietii, in scopul de a elimina deficitele de competenta, trebuie sa asigure coordonarea responsabilitatilor partajate ale autoritatilor publice, ale partenerilor sociali si ale indivizilor, cu contributia corespunzatoare din partea societatii civile. Partenerii sociali sunt solicitati sa negocieze masuri de imbunatatire a educatiei si formarii profesionale continue, precum si de marire a capacitatii de adaptare a acestora.

Noile oportunitati aparute solicita din partea fiecarei persoane un efort de adaptare, si in special de construire a propriilor calificari pe baza "blocurilor" de cunostinte dobindite in momente de timp si situatii diferite. Invatamintul si formarea profesionala, indiferent daca se desfaasoara in cadrul unui sistem formal de invatamint, la locul de munca sau in mod informal, reprezinta pentru fiecare cheia necesara controlului viitoarei cariere si a dezvoltarii personale. Investirea in dezvoltarea resurselor umane si valorificarea superioara a acestora contribuie la asigurarea competitivitatii, la ridicarea calitatii locurilor de munca si la evitarea pierderii locurilor de munca.

Intr-o societate, locul fiecarui individ va fi determinat de capacitatea sa de a invata si de a stapini cunostintele fundamentale. "Relatiile de invatare" vor deveni dominante in structura viitoarei societati. Propunerea unui model universal valabil ar putea fi sortita esecului, datorita diversitatii situatiilor nationale, rolului esential al individului in constructia societatii invatarii, diversitatii sociale si culturale si, in general, inadecvarii solutiilor globale. La nivelul Uniunii Europene politica este centrata pe identificarea optiunilor disponibile pentru invatamint si formare profesionala, oferind sugestii, propunind linii directoare si formulind obiective menite sa sustina si sa suplimenteze politicile nationale destinate invatamintului si formarii profesionale.

Responsabilitatea pentru toate acestea revine in primul rind autoritatilor nationale, regionale si locale. Obiectivul nu este de a impune reguli comune, ci mai degraba, pe baza unor largi dezbateri, de a identifica puncte de convergenta si actiuni capabile sa faca fata provocarilor curente. In contextul european, obiectivul esential al invatamintului si formarii profesionale este perceput ca asigurare a dezvoltarii personale si integrarii cetatenilor europeni in societate prin impartasirea de valori comune, valorificarea mostenirii culturale si promovarea auto-inecrederii.

Un efect al cresterii sperantei de viata a dus la necesitatea invatarii pe tot parcursul vietii. Extinderea inovatiilor tehnice in toate domeniile a generat noi cerinte privind cunoasterea. Noile modele de consum, stiluri de viata, probleme de mediu, precum si utilizarea resurselor naturale si a resursele umane au afectat atat sistemele de invatamint si de formare profesionala cit si activitatile industriale. Trei factori majori au fost identificati ca jucind un rol decisiv in transformarea societatii noastre intr-o societate a invatarii. Acestia aduc cu ei noi riscuri dar si noi oportunitati, care trebuie sesizate. Cei trei factori identificati sunt:

- impactul societatii informationale,
- impactul cunoasterii stiintifice si tehnice,
- impactul internationalizarii.

Impactul societatii informationale consta in aparitia a noi conditii pentru angajare, care au solicitat flexibilitate, descentralizare, cooperare in retea, subcontractare si lucrul in echipa.

Tehnologiile de informare si comunicare au contribuit la disparitia muncii de rutina si a celei repetitive. Continutul muncii va fi constituit, din ce in ce mai mult, din sarcini de nivel inalt, care solicita initiativa si capacitate de adaptare.

Impactul cunoasterii stiintifice si tehnice tine in vizer industria care se bazeaza din ce in ce mai mult pe stiinta pentru a dezvolta noi produse, iar cercetarea stiintifica are nevoie de echipamente cu un inalt nivel de complexitate tehnica. Opinia publica percepe

adesea descoperirile si progresul stiintific ca o amenintare, datorita insuficientei cunostintelor si neintelegerii corecte a legaturii reale dintre stiinta si progresul uman. In acest sens, promovarea culturii stiintifice si tehnice, precum si a eticii responsabilitatii au capatat o importanta cruciala.

Ca rezultat al impactului internationalizarii a aparut o piata globala a muncii. Agenti economici de diferite dimensiuni utilizeaza deja modelul "teleworking" pentru a realiza in timp util activitatile necesare, prin implicarea specialistilor din tari cu venituri scazute. Mentinerea modelului social european si imbunatatirea competitivitatii economiilor nationale sunt de mare interes pentru decidentii politici.

Uniunea Europeana a formulat relativ recent (Consiliul de la Lisabona) un nou obiectiv strategic pentru urmatoarea decada, si anume: sa devina cea mai competitiva si dinamica economie bazata pe cunoastere din lume, capabila de o crestere economica sustinuta, cu locuri de munca mai numeroase si de o mai buna calitate si care sa fie capabila sa asigure o mai mare coeziune sociala.

Atingerea acestui obiectiv solicita o strategie globala indreptata catre:

- pregatirea tranzitiei catre o economie si o societate bazata pe cunoastere, prin politici mai bune privind dezvoltarea societatii informationale, precum si a cercetarii si dezvoltarii, ca si prin inaintarea in procesul de reforma structurala, pentru asigurarea competitivitatii si inovarii si dezvoltarea pietei interne;

- modernizarea modelului social european, prin investirea in resursele umane si combaterea excluderii sociale;

- sustinerea viziunii globale asupra unei economii sanatoase si a unor perspective de crestere favorabila, prin aplicarea unor politici coerente la nivel macro-economic.

Sistemele de invatamint si de formare profesionala trebuie sa se adapteze atit la cerintele societatii cunoasterii, cit si la nevoile de ridicare a nivelului si calitatii locurilor de munca. Ele trebuie sa ofere oportunitati de invatare si formare profesionala adaptate diverselor grupuri tinta, aflate in diferite stadii ale vietii lor: tineri, adulti fara un loc de munca, precum si cei angajati ale caror competente sunt in pericol de a fi depasite de schimbarile rapide intervenite pe piata muncii. Aceasta noua abordare ar trebui sa aiba ca principale componente: dezvoltarea centrelor locale de invatare, promovarea noilor competente de baza, in special privind tehnologiile de informare si comunicare, cresterea transparentei calificarilor.

Astazi, are loc o schimbare notabila catre politici mai integrate care combina obiectivele sociale si culturale cu o conotatie economica privind invatarea pe tot parcursul vietii.

Noi idei cu privire la echilibrul drepturilor si responsabilitatilor cetatenilor si autoritatilor publice au inceput sa prinda radacini. Mai multe persoane au devenit mai increzatoare in a pretinde si la alte moduri de viata. Exista si persita in diferite tari, luarea deciziilor privitor la viata cotidiana a oamenilor dar cu participarea lor cit mai activa. Din acest motiv si altele, atentia se indreptata catre necesitatea de a moderniza guvernarea la nivelurile societatilor europene.

In acelasi timp, s-au adancit distantele dintre modul predominant al vietii sociale si riscul pe termen lung al excluziunii sociale. Astfel, educatia si formarea au devenit mult mai importante ca niciodata in influentarea sanselor oamenilor de "a reusi, si in a se realiza in viata. Modele din ce in ce mai complexe de tranzitie a tinerilor dintre perioada de invatare si cea de lucru poate fi un indiciu privind toate virstele pe viitor.

Ocuparea fortei de munca este in mod evident un rezultat cheie al unei invatari reusite, dar includerea sociala se bazeaza pe mai mult pe ul post de munca bine platit. Invatarea deschide usa pentru a construi si a realiza o viata asa cum si-o doreste omul cu toate perspectivele posibile.

Privind concluziile Consiliului European de la Lisabona, acestea confirma faptul ca miscarea in directia invatarea pe tot parcursul vietii trebuie sa se orienteze catre o societate cu o economie bazata pe cunoastere. Acest memorandum de la Lisabona pun

in aplicare invatarea pe tot parcursul vietii. Scopul fiind de a lansa o strategie bine trasata pentru punerea in aplicare a invatarii pe tot parcursul vietii la nivel individual si institutional, dar si in toate sferile vietii publice si private. Comisia din cadrul European a definit invatarea pe tot parcursul vietii ca o strategie a ocuparii fortei de munca cu scopul de a imbunatati cunostintele, abilitatile si competentele oamenilor.

Insa, invatarea pe tot parcursul vietii nu mai este doar un aspect al educatiei si formarii, ea trebuie sa devina principiul calauzitor pentru urmasorii zece ani. Toti cei care traiesc in Europa, fara exceptie, ar trebui sa aiba sanse egale sa se adapteze la cerintele sociale si schimbarile economice.

Pentru a fi evidente rezultatele unei astfel de strategii privind invatarea si formarea profesionala continua, mai jos propunem citeva cai:

Sa se construiasca o societate care sa ofere sanse egale de acces mai intii la invatamint calitativ pe tot parcursul vietii pentru toti oamenii, unde ca scop sa fie in primul rand nevoile si cerintele indivizilor;

De a regla modul in care educatia si formarea profesionala este asigurata si modul in care este platita munca astfel incat oamenii sa poata participa la invatarea si formarea profesionala pe toata durata vietii lor. Astfel combinand invatarea, munca si viata de familie.

De a atinge niveluri ridicate de educatie si calificare in toate sectoarele pentru a asigura o calitate inalta de furnizarea a educatiei si formare, dar in acelasi timp, pentru a se asigura ca cunostintele si abilitatile oamenilor se potrivesc cu cerintele in schimbare ale locurilor de munca.

De a incuraja si sustine oamenii sa participe mai activ inca o data in toate sferile vietii in special in viata sociala si politica la toate nivelurile comunitatii, inclusiv si la nivel european.

Europa de astazi se confrunta cu schimbari pe o scara comparabila cu cea a industriei. Tehnologia digitala transforma fiecare aspect al vietii oamenilor, in timp ce biotehnologia poate schimba o zi din viata. Viata moderna ofera sanse si optiuni mai mari pentru persoane fizice, dar de asemenea, si riscuri, incertitudini sporite.

Oamenii au libertatea de a adopta stiluri de viata. Insa persita diferenta dintre persoanele ce poseda o educatie si formare la nivel inalt sunt calificati suficient pentru a se mentine pe piata fortei de munca, si persoanele care ramin la nivelul initial de formare profesionala. Populatia imbatrineste rapid, acest va schimba make-upul a fortei de munca, cererile pentru serviciile sociale, de sanatate si educatie.

Oricare nu ar fi situatia creata oamenii insisi sunt actorii principali ai societatilor cognitive. Capacitatea omului este de a crea si de a folosi cunostintele in mod eficient si inteligent, intr-o continua schimbare, care conteaza cel mai mult. Pentru a dezvolta aceasta capacitate la maximum, omul trebuie sa vrea si sa poata sa ia viata in propriile maini - sa devina, un cetatean activ. Educatia si formarea profesionala pe tot parcursul vietii este cea mai buna cale pentru fiecare de a raspunde provocarii la schimbare.

In acest context vom prezenta sase mesaje cheie ce vin pentru realizarea obiectivelor strategice privind invatarea si formarea profesionala continua:

Mesajul cheie 1: Noi competente de baza pentru toti.

Ca obiectiv: Garantarea accesului universal si continuu la invatare pentru a obtine si reinnoi competentele necesare pentru o participare sustinuta in societatea cunoasterii.

Ca punct de plecare pentru dezbatere, acest memorandum defineste noile deprinderi de baza ca si cele necesare pentru participarea activa in economia si societatea cunoasterii - pe piata muncii.

Mesajul-cheie 2: Mai multe investitii in resursele umane

Obiectiv: Cresterea vizibila a nivelului de investitii in resursele umane pentru a da prioritate pe activul cel mai important - oamenii.

“Economic growth in conditions of internationalization”

Mesajul-cheie 3: Incurajarea inovatiei in predare si invatare

Obiectiv: Dezvoltarea predarii eficiente si metode de invatare in contextul de invatare pe tot parcursul vietii.

Mesajul cheie 4: Valorificarea invatarii

Obiectiv: Sa se imbunatateasca semnificativ modalitatile de participare la invatarea non-formala si informala.

Mesajul-cheie 5: Regandirea orientarii si consilierii

Obiectiv: Asigurarea ca oricine poate accesa cu usurinta informatii de buna calitate si consiliere despre oportunitatile de invatare in toata Europa si pe tot parcursul vietii lor.

Mesajul-cheie 6: Aducerea invatarii mai aproape de casa

Obiectiv: Oferirea oportunitatilor de invatare permanenta cat mai aproape de elevi in care este posibil, in comunitatile lor si sprijinirea prin echipamente bazate pe IT.

Bibliografie:

1. http://europa.eu/lisbon_treaty/library/index_ro.htm
2. Munteanu I., Ionita V., Managementul cunostintelor, Ed. Cartier 2009, pg. 62-64
3. Programul de invatare pe tot parcursul vietii – apel general pentru propuneri 2008-2010, (Exemplul Romaniei), pg. 9-12
4. Strategia pe termen pe termen scurt si mediu pentru formarea profesionala continua 2005-2010, pg. 19-25 (Exemplul Romaniei)